

दिपदा स्त्री हो पादावस्थ "संख्यासुपूर्वेति" पा० पादस्थान्य-
लोपः "टाकुचि" टापि पादः पङ्कावः । दिपादयुक्तायादृचि
दिपदिका स्त्री हो पादौ दण्डौ यत्तु स्त्रीत्वम् । हो
पादौ यत्तु दण्डः । तत्रार्थे "हो पादौ दण्डितौ
दिपदिनां व्यपञ्चजति दिगुणं ददातीत्यर्थः" सि० कौ०
अत्र पादशब्दस्य गुणवाचित्वाभिप्रायेण दिगुणमित्युक्त-
मिति बोध्यम् । दिपदी म्नार्थे क क्तुः । २गोति
भेदे "शुद्धा दिपदिका गीतिर्जन्मलेत्यभिधीयते"
भरतः । "दिपदिकया दिशोऽवलोक्य निःश्वस्य साक्षम्"
विक्रमो० ।

दिपदी स्त्री हो पादौ यस्याः पादः अन्त्यलोपे कुम्भपदा०
ङीप् पङ्कावः । अटगमिन्ने दिपदयुक्तगीतिभेदे २मात्वा-
हन्तभेदे च "पादौ षट्कञ्चसङ्गतमेतत् तदत्तु पञ्चचत्तञ्चम्
शुर्वन् दिपदी भवतीति विंशत्यष्टकं दत्तम्" तन्मन्त्रम् ।
गायत्र्यास्त्रिकपदी दिपदी त्रिपदी चतुष्पदापदचि न
हि पदासे" शत० ब्रा० १४ ङा १५ १० तैल्लोक्यात्तकपादि-
त्रैकपदी भवति तैविद्यारूपपादेन त्वं दिपदी" भा० । तेन
अवयवरूपचरणवाचित्वाभावात् टाडवीत्यस्य न प्रसक्ति
गायत्र्यास्त्रिपादत्वात् इति दृश्यम् ।

दिपदी स्त्री हो पणं यस्याः जातित्वात् ङीप् । १डनकोल्यां
रत्नसा० १पञ्चद्वययुक्ते लि० स्त्रियां टाप् ।

दिपमद पु० इत० । १हस्तिभेदे २गन्धर्वभेदे च राजनि० ।

दिपात्र न० द्वयोः पादयोः समाहारः समा० हि० पात्रा०
न ङीप् । पात्रद्वये । तद् हरति व्यावर्तति वा "दिगो-
हंस" पा० इन् पञ्चे च दिपात्रिक दिपात्रोण रूपेणैक उज
तस्य अर्थाद्वेति कुकि दिगोरिति ङीप् प्राप्ते पात्रादि-
त्वात् न ङीप् । दिपत्रहारके तदावाक्ये च ।

त्रिपाद पु० हो पादौ यस्य भेदे नान्यलोपः । वानरादौ
पशुभेदे "तद्यो दिपादाः पशवस्तौ रेवैनदेतदभ्यवहरति" शत०
ब्रा० ६।८।२।५। २पञ्चभेदे "एकपादा दिपादाश्च तथा हि-
शिरसोऽपरे" हरिवं० १६८ अ० नानाश्रङ्गोक्तौ । लोके तु
अन्त्यलोपः दिपाद इत्येव । पादद्वययुक्ते भन्तुपादौ ।

दिपाद्य लि० हो पादौ परिमाणस्य "पणमावपादयता-
द्यात्" पा० यत् पादः पदिति न, अङ्गोपस्य स्थानिवत्त्वात्
"पद्यान्त्यदर्शे" पा० इत्यपि न प्राग्यङ्गस्यैव तत्र
पङ्कावत् । दिपादपरिमाणयुक्ते दण्डप्रायश्चित्तादौ
२दिगुणदण्डे अमरः । तत्र पादशब्दस्य गुणवाचित्वात्
दिगुणपरतेति बोध्यम् ।

दिपाधिप पु० इत० । १रेरावते २गजशब्दे च "तत्पूर्वमंशद्वयं
दिपाधिप्राः" शाचः गजाधिपादयोऽप्यत्र ।

दिपायिन् पु० हाभ्यां हलशुभ्रहाभ्यां पिबति पा-चिनि ।
गजे हारा० स्त्रियां ङीप् ।

दिपास्य पु० दिपस्यास्यनेवास्यमस्य । गन्धेये । (स्वरनि० ।

दिपुट पु० हे पुटे अस्य । सुगन्धिचत्रेत्तुपुके हृत्तभेदे पार-
दिपुटस्य लि० हो पुरुषौ प्रमाणमस्य तद्वितार्थे दिगुः "प्रमाणे
लोदिगोर्नित्यम्" पा० मात्तचो कुक् । पुरुषद्वयप्रमाणयुक्ते
स्त्रियां वा ङीप् दिपुटयो (वा) वा परिष्ठा ।

दिपृष्ठ पु० ब्रह्मसमये राजभेदे हेमच० ।

दिवन्तु पु० द्वयोर्लोकयोर्वन्तुः । द्वयोर्लोकयोर्वन्तौ बङ्गौ ।
"स दिवन्तुर्वैतरणः" ऋ० १०।६।१।७

दिभाव लि० हो भावौ यस्य । दिस्त्रिभावनयुक्ते ततः ब्राह्मणा०
भावे कर्मणि च षाज् । द्वैभाष्य दिवो न० ।

दिभूम लि० हे भूमी यस्य अच्यभा० । भूमिद्वययुक्ते
प्रासादादौ (दीतावा)

दिमात पु० हे मातरो यस्य समाधानविधेरनित्यत्वात् न कप् ।
गन्धेये हेमच० । कप् दिमातकोऽप्यत्र । २जराशब्दे च
दिमातज पु० हाभ्यां मातृभ्यां जायते जन-उ । गन्धेये
हेमातरशब्दे दृश्यम् । २जराशब्दशब्दे च जराशब्द-
शब्दे १०।६० पु० दृश्यम् ।

दिमात्र पु० हे माते चकारकात्तभेदोऽस्य । दीर्घशब्दे
आ हे इत्यादौ "एकमात्रो भवेदुक्तो दिमात्रो दीर्घ
उच्यते" शिष्या । [युक्ते ।

दिमाष्य लि० हो माषौ प्रमाणमस्य यत् । माषद्वयपरिमाण
दिमास्य लि० हो मासौ भूतः "दिगोर्वयम्" पा० यप ।
माषद्वयं व्याप्य भूते २तथाभूतवयस्के च ।

दिमीढ पु० हस्तिनापुरकारकहस्तिनपसुतभेदे "तेनेदं
निर्मितं पूर्वं" हस्तिनापुरसुतम् । हस्तिनवाचि दा-
यादास्त्रयः परमधार्मिकाः । आजमीढो दिमीढश्च
पुरमीढस्तथैव च" हरिवं० २० अ०

दिमुख पुंस्त्री० हे मुखे यस्य । १सुखद्वययुक्ते राजस्ये
हवा० । २सुखद्वययुक्ते लि० स्त्रियां साकृत्वात् वा
ङीप् । १क्षमिरोगभेदे पु० "चूरवो दिमुखाश्चैव सप्तैते
पुरीषजाः" सुश्रुतः । हे सखाः स्ववत्स्य सुखे यस्याः
ङीप् । १उभयतोमुखान् प्रसूतायां धेन्वां स्त्री । उभ-
यतोमुखशब्दे १२६२ पु० दृश्यम् "दिमुखीगोप्रदातारः
कपिबादानतत्पराः" काशीसं० ३जबोकायां स्त्री टाप् ।